

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на научна степен "доктор на науките" по: област на висше образование 3.0. "Социални, стопански и правни науки", професионално направление 3.8. „Икономика”

Автор на дисертационния труд: доц. д-р Петър Борисов Борисов
доцент в катедра „Мениджмънт и маркетинг” при Аграрен университет, гр.
Пловдив

Тема на дисертационния труд: Стратегическо планиране на
конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор

Изготвил становището: проф. д-р Иванка Милкова Костова – Пловдивски
университет „Паисий Хилендарски“, гр. Пловдив, 3.0. „Социални, стопански и
правни науки”, 3.8. „Икономика“ определена за член на научното жури със
заповед № РД-16-798 от 08.10.2020 г. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема

Неоспорима е актуалността на изследването. Въпросът за
конкурентоспособността на лозаро-винарския отрасъл доведе до вземане на
последните политически решения на ниво ЕС, с които се заявява пълно
желание за укрепване на Организацията на Общия Пазар за вино. По този
начин националният лозаро-винарски сектор е пряко засегнат, което
оправдава актуалността и неотложността на настоящото научно изследване.
Днес конкурентоспособността на сектора се формира в условията на все по-
голяма роля на технологичния трансфер и дифузията на иновации, които
водят до появата и налагането на нови бизнес модели, а оттам и на нови
вериги от стойности. Пазара на вино се определя като такъв, на който силно
доминира ценовата конкуренция. Всички тези фактори изискват налагането
на подхода на стратегическото планиране и контрол върху
конкурентоспособността на лозаро-винарския бизнес у нас.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване

Целта на дисертационния труд е ясно формулирана: да се анализира
конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор и да се определи
неговата стратегическа ориентация в процеса на повишаване на секторната
конкурентоспособност. Стремежът на автора е да се идентифицират
основните фактори – част от бизнес средата, определящи
конкурентоспособността на всички участници в сектора и тяхното влияние в
перспектива.

Целта на дисертацията концентрира в себе си няколко важни аспекти на
изследването: Изясняване на ролята на стратегическото планиране в

процеса на управление на конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор; Идентифициране на факторите на бизнес средата (процесни драйвъри), които оказват бифуркационно влияние (прагово изменение) върху конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор; Дефиниране на стратегическите цели и мерки, гарантиращи развитието на конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор.

Така формулираната цел дава възможност ясно да се разберат акцентите на настоящото изследване. Тя предопределя и научноизследователските задачи:

1. Изяснява се значението на стратегическото бизнес планиране в процеса на постигане и развитие на конкурентоспособност в лозаро-винарския сектор;
2. Дефиниране на концептуална рамка за стратегическо планиране на конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор;
3. Разработване на обоснована методология и методика за анализ и оценка на конкурентоспособността на лозаро-винарското предприятие и на сектора като цяло;
4. Анализ на специализацията, на концентрацията, на сравнителните и на конкурентните предимства на лозаро-винарския сектор;
5. Диагностициране на конкурентоспособността на лозаро-винарските предприятия;
6. Анализ на факторите, определящи се като източници на конкурентни предимства на лозаро-винарските предприятия;
7. Анализ на стратегическите планови дейности в лозаро-винарските предприятия с оглед на системното прилагане на стратегическото планиране;
8. Стратегиране на конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор и очертаване на насоки за нейното развитие;
9. Тестване на изследователските хипотези и валидиране на основната теза на дисертационния труд.

Обект на изследване е съвкупността от лозаро-винарски предприятия, които се явяват основните участници по веригата от стойности в лозаро-винарския сектор.

Предмет на изследване е конкурентоспособността и процеса на стратегическо планиране на конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор, както на микро, така и на макро ниво.

Основната теза, която се поставя за проверка за достоверност е, че стратегическото планиране е надежден подход, който гарантира постигането и развитието на конкурентоспособността на лозаро-винарския

сектор, както на микро, така и на макро ниво.

Проверката за достоверност на тезата на дисертационния труд се осъществява, като се тестват следните изследователски хипотези:

- конкурентоспособността е сложен (многопластов) социално-икономически процес, чието управление изисква системно приложение на подхода на стратегическо планиране;
- съществуват индикатори, които могат да се използват, за да се идентифицират конкурентоопределящите фактори, произтичащи от бизнес средата при изследване на конкурентоспособността на сектора (на микро и макро ниво);
- степента на концентрация на капитал в лозаро-винарското предприятие определя неговият потенциал за постигане и развитие на конкурентоспособност;
- организационната форма на лозаро-винарското предприятие създава рамка за постигане и развитие на неговата конкурентоспособност в стратегически аспект;
- основните конкурентоопределящи фактори в лозаро-винарския сектор са: (1) достъпът до иновации, (2) достъпът до маркетинг и (3) достъпът до финанси.
- изпълнението на стратегическите планови дейности определят способността на лозаро-винарското предприятие да се конкурира.

Основният подход за изучаване на конкурентоспособността, който се използва в настоящото изследване е холистичният подход. Изборът на този подход се налага от факта, че конкурентоспособността е многопластова социално-икономическа категория и като такава, нейното изучаване изисква да се осъществи през призмата на многоаспектността. Необходимо е да се отчете влиянието както на всички елементи в системата, така и тяхното взаимодействие и реакция към обкръжаващата среда.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати

Дисертационният труд е завършено изследване с ясна логична взаимозависимост между професионално използваната методология, чрез която се реализират успешно формулираните научноизследователски задачи и постигането на целта на дисертационния труд.

Представената от доц. д-р Петър Борисов информация за неговите научноизследователски постижения покрива наукометричните критерии на НАЦИД.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература

Дисертационният труд е изложен във въведение, шест глави и

заключение, разположени на 346 страници, използвана литература и приложения. Изследването е онагледено с 82 фигури и 67 таблици. В дисертационния труд са използвани и цитирани 233 литературни източника.

Дисертационният труд е разработен, като са използвани: научни публикации и трудове на български и чужди автори; информационни бюлетини на международни организации – OIV, EUROSTAT, FAO, EIB; доклади и бюлетини на Министерството на земеделието, храните и горите на Република България, Агенция „Митница“ на Република България, отчетни доклади на Националната лозаро-винарска камара – София, отчети и база данни на Изпълнителна агенция по лозата и виното, както и редица нормативни актове.

Предизвикателството пред автора за разработването на темата е да направи правилния избор сред огромното количество източници и литература, за да аргументира тезата си.

Резултатите от направения анализ потвърждават формулираната изследователска цел и задачи. Оценката ми за структурата и съдържанието на дисертационния труд е положителна.

5. Приноси на дисертационния труд

Анализът на дисертационния труд, на използваните в него средства за научно изследване формира убеждението, че в дисертационния труд са налице достатъчно доказателства за научни и приложни приноси. Считам, че приносите посочени в Справката за приноси на дисертационния труд отразяват постигнатото в него.

Посочените приноси на научното изследване в дисертационния труд са коректни, формулировката им откроява теоретичната и практико-приложна страна на изследването. Приносните моменти са резултат на самостоятелната работа на докторанта.

Приемам посочените от автора приноси. В дисертационния труд се открояват следните приносни моменти с научен и приложен характер:

A. Приноси с научен характер:

- 1.Изяснена е същността на стратегическото планиране като подход за управление на конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор;
- 2.Изяснена е същността на социално-икономическата категория „конкурентоспособност“ на лозаро-винарското предприятие;
- 3.Разработена и валидирана е концептуална рамка за диагностика и оценка на основните фактори, определящи конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор – на микро и макро ниво.

B. Приноси с практико-приложен характер:

- 1.Диагностицирана и оценена е конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор в страната;

2. Установено е влиянието на основните фактори, определящи равнището на конкурентоспособност на лозаро-винарските предприятия;
3. Анализирано и оценено е приложението на стратегическия подход в управлението на конкурентоспособността на лозаро-винарските предприятия в сектора;
4. Установени са нуждите на лозаро-винарските предприятия, относно тяхното конкурентно развитие в стратегически план;
5. Предложен е подход за анализ и управление на промяната за постигане на по-високо равнище на конкурентоспособност на лозаро-винарските предприятия;
6. Предложен е модел на финансово-иновационна система за повишаване на конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор.

6. Критични бележки и въпроси

Настоящото изследване е добра база за надграждане. Моделите и направените в труда прогнози дават добра възможност на автора да продължи разработването на тези проблеми.

7. Публикувани статии и цитирания

Посочените в автореферата публикации показват дългогодишната задълбочена подготовка на автора по изследваните в дисертационния труд проблеми. В приложената справка автора посочва 20 публикации и 15 цитирания, свързани с дисертационния труд.

Представените публикации на докторанта са отражение на резултатите от теоретичните и емпирични изследвания в дисертационния труд.

Проведеното дисертационно изследване, получените резултати, публикациите по дисертацията и формулираните приноси са лична заслуга на докторанта.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на АУ. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Факултета по икономика, приети във връзка с Правилника на АУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че дисертантът доц. д-р Петър Борисов Борисов притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност като демонстрира качества и умения за провеждане на изследвания с получаване на оригинални и значими научни приноси.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен „доктор на науките“** на доц. д-р Петър Борисов Борисов в област на висше образование: 3.0.Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8 Икономика, научната специалност „Организация и управление на производството“

Дата: 26.10.2020

Изготвил становището:
проф.д-р Иванка Костова